

Danuta Drynda

"Zygmunt Mysłakowski (1890-1971) :
działalność i twórczość
pedagogiczna", Grzegorz Michalski,
Łódź [b.r.] : [recenzja]

Chowanna 1-2, 96-98

1996

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

„Chowanna”	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego	Katowice 1996	R. XXXVIII (XLIX)	T. 1—2 (6—7)	s. 96—98
------------	--	---------------	----------------------	-----------------	----------

Grzegorz Michalski:
Zygmunt Mysłakowski (1890—1971)
działalność i twórczość pedagogiczna.
Łódź, Wydawnictwo Uniwersytetu
Łódzkiego, ss. 153, nakład 300 egz.

Recenzowana rozprawa dr. Grzegorza Michalskiego mieści się w dziedzinie szeroko rozumianej historii polskiej myśli wychowawczej. Jest interesującą próbą ukazania działalności i twórczości pedagogicznej Zygmunta Karola Mysłakowskiego, jednego z najwybitniejszych polskich pedagogów.

Swoje stanowisko wyjściowe, uzasadnienie wyboru tematu, cele pracy, charakterystykę wykorzystanych materiałów autor ujął we *Wstępie* recenzowanej rozprawy. Przyjmując za podstawę swych dociekań poznawczych ogólną periodyzację dziejów i chronologiczno-problemowy tok wywodów, autor rozprawy ukazał: edukację i początki działalności Zygmunta Karola Mysłakowskiego, jego działalność dydaktyczno-naukową, organizacyjną i badawczą w latach 1923—1939, koleje losu „krakowskiego” uczonego w okresie okupacji hitlerowskiej, a także różne obszary jego działalności po drugiej wojnie światowej, aż do roku 1970. Zakończenie pracy stanowi próbę podsumowania badań i sygnalizuje trudności związane z jednoznacznym „zakwalifikowaniem” dorobku tegoż uczonego do określonej orientacji teoretyczno-metodologicznej.

Przyjęcie chronologiczno-problemowego toku rozważań pozwoliło autorowi pracy na przedstawienie w sposób przekonujący różnych dróg życiowych „krakowskiego” uczonego zarówno w zakresie jego działalności nauko-

wej, jak i dydaktyczno-organizacyjnej. Na szczególne podkreślenie zasługują te fragmenty pracy, które ukazują sylwetkę uczonego jako człowieka — przeżywającego różne rozterki duchowe, stany emocjonalne, często „rozdartego” wewnątrz i uwikłanego w różne konflikty wynikające z otaczającej go rzeczywistości ustrojowej, ideologicznej, a także ze stosunków panujących wśród ówczesnych przedstawicieli życia naukowego w Polsce.

Dorobek badawczy Z. Mysłakowskiego pochodzący z okresu Drugiej Rzeczypospolitej zaprezentował dr G. Michalski w trzecim rozdziale recenzowanej rozprawy. Jest to rozdział oparty na rzetelnej analizie opublikowanych prac Z. Mysłakowskiego i ich niektórych recenzjach, zamieszczonych na łamach czasopism pedagogicznych wychodzących w okresie dwudziestolecia międzywojennego. Brakuje w nim jednak — moim zdaniem — szerszego omówienia rodowodu myśli pedagogicznej Z. Mysłakowskiego i wykazania, że w dorobku tegoż uczonego krzyżowały się wpływy różnych nauk, nurtów filozoficznych i ideologicznych. Szkoda także, że autor analizując twórczość tego wybitnego pedagoga, nie skonfrontował jego koncepcji i poglądów z poglądami i koncepcjami innych ówczesnych przedstawicieli nauk o wychowaniu oraz nie ukazał na tym tle oryginalności ujęć niektórych propozycji Mysłakowskiego.

Istotną część pracy stanowi jej rozdział czwarty, w którym autor z dużą rozważą, godną obiektywnego badacza, wskazał na konsekwencje zmian, jakie zaszły w orientacji ideowej Z. Mysłakowskiego po 1945 roku. Jego zaangażowanie społeczno-polityczne po stronie nowej rzeczywistości ustrojowej, udział w reformie szkolnictwa wyższego, pełnione funkcje, a nade wszystko prowadzenie „obrachunków” z pedagogiką burżuazyjną Drugiej Rzeczypospolitej (s. 121) w formie „rachunku sumienia za grzechy” nie przysporzyło naszemu uczonemu chwały. W tym kontekście wydaje się, że podrozdział trzeci IV rozdziału recenzowanej rozprawy wymaga bardziej pogłębionych analiz i ocen postawy badawczej Z. Mysłakowskiego w okresie PRL.

Reasumując stwierdzam, że praca dr. G. Michalskiego jest cenną monografią opartą na rzetelnej analizie zarówno źródeł drukowanych, jak i archiwaliów. Stanowi ona udaną próbę ukazania ewolucji działalności i twórczości naukowej Z. Mysłakowskiego oraz jej niektórych uwarunkowań, a także recepcji tej twórczości na łamach czasopism.

Czy nie ma spraw dyskusyjnych? Z pewnością tak. Kontrowersyjny — w moim odczuciu — jest pogląd autora, że Mysłakowski rzeczywiście realizował ideę „złotego środka”, w zakresie wielkiego uzgodnienia dwóch sprzecznych tendencji indywidualistycznej i kolektywistycznej (s. 150). Ponadto — moim zdaniem — odczuwa się w pracy brak oddzielnego fragmentu (np. w formie rozdziału czy podrozdziału), ukazującego owocność

poznawczą badań Z. Mysłakowskiego i jego wkład we współczesną polską pedagogikę. Rozprawę zuboża także brak bibliografii.

Niniejsze uwagi nie podważają wartości poznawczej recenzowanej monografii. Kieruję je jedynie pod rozwagę autora w sytuacji ewentualnego przygotowania tejże monografii do następnego wydania.

Danuta Drynda